

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 4 november 2020

Mål nr

Ö 5362-19

ANMÄLARE

Halmstads tingsrätt

Box 193

301 05 Halmstad

PARTER

Kärande vid tingsrätten

MW

Ombud: Förbundsjuristerna JS och LG

Svarande vid tingsrätten

Länsförsäkringar Halland, 549202-0028

Box 518

301 80 Halmstad

Ombud: Försäkringsjuristen AL

SAKEN

Trafikskadeersättning

**BESLUT OM HÄNSKJUTANDE ENLIGT 56 KAP. 13 §
RÄTTEGÅNGSBALKEN**

Halmstads tingsrätts beslut 2019-10-11 i mål T 1661-18

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att MWs fordran på ersättning för inkomstförlust preskriberas i sin helhet tio år från den tidpunkt då rätten till omprövning uppkom, dvs. när den för fordringen aktuella väsentliga förändringen inträffade.

Högsta domstolen förklarar vidare att MW kan ha rätt till omprövning vid flera tillfällen på grund av nya väsentliga förändringar av de förhållanden som legat till grund för ersättningens bestämmande.

SKÄL**Bakgrund**

1. MW arbetade förr som golvläggare på heltid. År 1988 skadades han i en trafikolycka. Fordonet han färdades i var trafikförsäkrat hos Länsförsäkringar Halland. Bolaget reglerade trafikskadan slutligt 1997. MW bedömdes då fullt kompenserad för skadan genom det sjukbidrag och den arbetsskadelivränta som han erhöll. Någon ersättning för inkomstförlust skulle därför inte utgå från trafikförsäkringen.
2. År 2015 fick MW kännedom om att löneutvecklingen i hans tidigare yrke hade varit sådan att hans inkomster som skadad understeg de inkomster han annars skulle ha haft. I februari 2017 begärde han därför hos Länsförsäkringar omprövning av trafikskadeersättningen såvitt gäller inkomstförlust.

3. Det visade sig att MWs inkomster redan 1998 hade understigit 90 procent av hans inkomstunderlag som oskadad (jfr NJA 2008 s. 1217 I). Länsförsäkringar godtog att förutsättningarna för omprövning därmed var uppfyllda, men bolaget bestred MWs begäran om omprövning på den grunden att hans fordran på ersättning var preskriberad.

Parternas talan i tingsrätten

4. MW har väckt talan i tingsrätten och yrkar där bl.a. att Länsförsäkringar ska ersätta hans inkomstförlust för åren 2007–2016. Han menar att skadan är pågående på ett sådant sätt att ny och ytterligare skada uppkommer löpande, i takt med att varje fordringsbelopp förfaller till betalning, och att en fordran på grund av en sådan skada preskriberas löpande från respektive fordrans förfallodag. I andra hand gör MW gällande att, sedan den första väsentliga förändringen inträffade 1998, det har inträffat nya väsentliga förändringar varje år. Förutsättningar för omprövning föreligger därför enligt honom för samtliga år som han begär ersättning för och en ny preskriptionstid börjar löpa från varje tidpunkt då det har inträffat en ny väsentlig förändring.

5. Länsförsäkringar invänder att eftersom rätten till omprövning uppstod mer än tio år tillbaka i tiden, räknat från den tidpunkt då MW begärde omprövning, så är hans fordran på ersättning för inkomstförlust preskriberad.

De hänskjutna frågorna

6. Tingsrätten har hänskjutit följande frågor till Högsta domstolen.
- Preskriberas den försäkrades fordran på ersättning för inkomstförlust i sin helhet vid en och samma tidpunkt tio år från det att rätten till omprövning uppstod eller preskriberas fordringsrätten successivt tio år efter det att inkomstförlusten faktiskt uppstod?

- Kan flera väsentliga förändringar av förhållanden som legat till grund för ersättningen, och som medför rätt till omprövning, uppstå inom ramen för en och samma inkomstutveckling?

Omprövning och preskription

7. Vid omprövning av trafikskadeersättning tillämpas 5 kap. 5 § skadeståndslagen. Enligt den i målet tillämpliga lydelsen av paragrafen¹ kan ersättning för inkomstförlust omprövas om de förhållanden som legat till grund för ersättningens bestämmande väsentligt har ändrats.

8. Det grundläggande syftet med rätten till omprövning är att säkerställa att den försäkrade genom trafikskadeersättningen försätts i samma ekonomiska situation som om skadan inte hade inträffat. Det ligger i sakens natur att en ersättning för framtida inkomstförlust måste grundas på antaganden om den framtida utvecklingen som ofta kan bli ganska osäkra. Om förhållandena sedan ändras väsentligt, kan en fortsatt tillämpning av den fastställda ersättningen leda till ett resultat som framstår som mindre rimligt. Rätten till omprövning av ersättningen ska ses mot den bakgrunden. I kravet på väsentlig förändring ligger att de ändrade förhållandena måste vara någorlunda stabila och bestående.

9. Rätten till omprövning kan inte i sig vara föremål för preskription. Däremot kan den fordran på ytterligare trafikskadeersättning som kan följa på grund av omprövningen preskriberas. Enligt 31 § trafikskadelagen, i den i målet tillämpliga lydelsen², ska den som vill bevaka sin rätt till ersättning väcka talan – såvitt nu är av intresse – inom tio år från det att fordringen tidigast hade kunnat göras gällande. Annars är fordringen preskriberad. Detta gäller också i fråga om en fordran efter omprövning.

---

¹ 5 kap. 5 § skadeståndslagen i dess lydelse före den 1 januari 2002

² 31 § (tidigare 28 §) trafikskadelagen i dess lydelse före den 1 januari 2015

10. Det som kan utlösa en rätt till omprövning och därmed också en fordran på ytterligare trafikskadeersättning är att de förhållanden som låg till grund för ersättningens bestämmande har ändrats väsentligt (5 kap. 5 § skadeståndslagen). När förhållandena har ändrats på detta sätt, uppkommer en förpliktelse för försäkringsbolaget att betala den ytterligare ersättning som då ska utgå och den försäkrade kan göra gällande denna fordran först vid den tidpunkten.

11. En livränta på grund av inkomstförlust innefattar flera utbetalningar med olika förfallodagar, vilket brukar regleras närmare i försäkringsavtalet. Till grund för inkomstförlusten ligger inte någon skadegörande handling som är utsträckt i tiden på sådant sätt att en ny och ytterligare skada uppkommer löpande. Vid omprövning av inkomstförlusten saknar det också betydelse för frågan om preskription hur och när försäkringsbolaget ska betala den fordran på ytterligare trafikskadeersättning som den försäkrade kan ha, dvs. med vilka belopp och vid vilken tidpunkt denna fordran förfaller till betalning som livränta. I linje med allmänna principer börjar preskriptionstiden löpa redan i och med fordringens uppkomst, vilket i fall som det aktuella är när de förhållanden som låg till grund för ersättningens bestämmande ändrades väsentligt.

12. Vid omprövning av en livränta räknas alltså preskriptionstiden, även för alla framtida successivt förfallande belopp, från den tidpunkt då den aktuella väsentliga förändringen uppkom.

13. Bestämmelsen i 5 kap. 5 § skadeståndslagen hindrar inte att en rätt till omprövning kan föreligga flera gånger. En sådan tillämpning är väl i linje med regleringens grundläggande ändamål. Med tiden kan det uppkomma nya väsentliga förändringar i de ekonomiska förhållandena, t.ex. en fortsatt löneutveckling, och dessa kan motivera en ny omprövning av den ersättning för inkomstförlust som har bestämts. Rätten till omprövning är, som sagt, inte heller föremål för preskription.

14. En sådan omprövning kan leda till att det konstateras att den försäkrade har en fordran på ytterligare ersättning utöver den tidigare fastställda. Preskriptionstiden för denna fordran räknas från det att förhållandena igen ändrades väsentligt, alltså när de förhållanden inträffade som gav rätt till en ny omprövning.

15. När man bedömer vilken ersättning den försäkrade har rätt till vid en ny omprövning ska alla relevanta omständigheter beaktas oavsett när dessa inträffade (jfr NJA 2008 s. 1217 I och II). Detta hindrar inte att fordringar som hänför sig till tiden före den senaste väsentliga förändringen kan vara preskriberade.

16. Att lagstiftningen ska förstås på detta sätt vinner stöd av den nu gällande lydelsen av 5 kap. 5 § skadeståndslagen och 31 § trafikskadelagen och de förarbetsuttalanden som gjordes i anslutning till att 31 § senast ändrades (jfr prop. 2012/13:168 s. 50 och 66). Den nu gällande lagstiftningen ger i dessa avseenden inte uttryck för något principiellt annat synsätt än det som ligger till grund för de bestämmelser som ska tillämpas i målet.

Bedömningen av de hänskjutna frågorna

17. Det anförda medför att MWs fordran på ersättning för inkomstförlust preskriberas i sin helhet tio år från den tidpunkt då rätten till omprövning uppkom, dvs. när den för fordringen aktuella väsentliga förändringen inträffade.

18. MW kan ha rätt till omprövning vid flera tillfällen på grund av nya väsentliga förändringar av de förhållanden som legat till grund för ersättningsbestämmande, t.ex. en fortsatt löneutveckling.

19. De hänskjutna frågorna ska besvaras i enlighet med detta.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Ann-Christine Lindeblad,
Dag Mattsson (referent), Malin Bonthron och Johan Danelius
Föredragande har varit justitiesekreteraren Sofie Westlin